

'Spel der Techniek' leeft op in Hengelo's Industriemuseum

Oud-president heropent collectie uit Evoluon

Stoommachines, dieselmotoren, elektromotoren - en sinds kort ook de heteluchtmotor- men is er rijkelijk van voorzien in het HEIM. Maar de echte (aan)drijvende kracht in dit Hengelo's Educatief Industrie Museum is natuurlijk ir. M. Staal, oud-directeur van Hollandse Signaal Apparaten. Hij is het ook die ervoor heeft gezorgd, dat een van de interessantste afdelingen van het Evoluon (na de sluiting eind vorig jaar) compleet naar het HEIM werd overgebracht en daar weer piekfijn opgebouwd.

"Spel der Techniek" ging uit de kelder van het Evoluon naar een nieuw-ingerichte bovenzaal in het HEIM, die op 8 mei officieel werd geopend door oud-president dr. J. F. J. Philips. Deze kon hier ook het model van de heteluchtmotor weer in werking stellen - de milieuvriendelijke motor waarvan de ontwikkeling indertijd sterk werd gestimuleerd door de heer Philips.

De oorspronkelijke opzet van dit museum was: het tonen van de industriële ontwikkeling van Hengelo. Er valt dan ook heel wat te zien van de internationale bedrijven die hier hun oorsprong hadden: Stork, Hollec, Hollandse Signaal Apparaten. Maar, al snel is het educatieve element belangrijk geworden.

Beroepskeuze

De heer Staal: „Ook aan de hand van de werkstukken kunnen we jonge mensen laten

zien dat 'metaal' en 'elektro' mooie vakken zijn en hen zodoende tegemoetkomen bij hun beroepskeuze." Een idee dat door de heer Philips in zijn toespraak ook werd aangeduid

als alleszins waard om te worden gesteund door de overheid.

Aan het ministerie van onderwijs is overigens al voorgesteld het HEIM en "Spel der Techniek" in te schakelen bij het verwezenlijken van het voornemen om in de eerste jaren van het voortgezet onderwijs een vak 'techniek' te gaan geven. De heer Staal: „Al was het maar dat je de jeugd wat verbazing bijbrengt - alleen dat is al een stukje opvoeding."

De vraag is misschien buiten de orde, maar: is de heer Staal zelf ook zo op het idee gekomen om ingenieur te worden? „Welnee, gewoon omdat m'n

moeder dat wilde. Voor artsenstudie was niet genoeg geld en het werd dus TH Delft." Alles met goede afloop, dat wel, want al vanaf 1938 zou de jonge ingenieur een belangrijke bijdrage gaan leveren aan de ontwikkeling van ... radar. Natuurlijk staat dat eerste laboratoriummodel in het HEIM. Men late zich rondleiden door ir. Staal.

Meeuwen

„We hadden gemerkt dat een radio-zendontvanger voor artillerie- waarneming gestoord kon worden door meeuwen. Dat bracht ons op het idee: zo zou je die meeuwen ook kunnen detecteren. Later namen we proeven in het duingebied: radio-verbindingen die werden afgeschermd door hoge duinen, tot dat er een vliegtuig overkwam - dat bleek te functioneren als reflector."

We zullen het kort houden. Er volgde een opdracht voor tien van die apparaten. In mei '40 waren er vier klaar. „We konden er vliegtuigen mee detecteren - alleen, de kanonnen ontbraken." Ir. Staal ontkwam naar Engeland om daar verder te werken aan wat daarna 'radar' zou gaan heten.

Niet zo verwonderlijk, dat dr. ir. Frits Philips ook daaraan nog even herinnerde in zijn toespraakje: al vijftig jaar geleden toonde ir. Staal zich een vindingrijk man met initiatief.

Dr. J. F. J. Philips met naast hem ir. M. Staal.